

MASARYKOVA UNIVERZITA

Předplatónská politická filosofie, Sókratés a Platón

Jiří Baroš

Co je politická filosofie?

- porozumět politické realitě
- změnit politickou realitu

Co je politická filosofie?

- porozumět politické realitě
- změnit politickou realitu

Porozumět politické realitě

- současnost má svůj původ v minulosti
- existence permanentních otázek
- kontext myšlení: prostor a čas
- důležitost krizí

Co je politická filosofie?

- porozumět politické realitě
- **změnit politickou realitu**

Změnit politickou realitu

- politická vize (každý máme svůj úhel pohledu)
- politické představy veřejnými
- politická filosofie jako architektonický obor
- tradice a inovace v politickém myšlení

Kontext vzniku politické filosofie

- úpadek polis
- rysy života v polis:
 - a) mimořádné postavení slova
 - b) veřejnost projevů společenského života
 - c) isonomie
- polis v. moderní společnost a liberální stát

Řecká přírodní filosofie

- mytologie v. filosofie
- iónská škola přírodní filosofie
- příroda se stává něčím pochopitelným
- není rozdíl mezi fyzikální realitou a společností: jednotící princip

X

- Sókratés: zkoumání etických otázek

Sofisté

- Kdo byli sofisté?
- „Člověk je mírou všech věcí“ (Prótagorás)
- rozlišení *physis* v. *nomoi* (Hippiás)
- egoismus a vláda silnějších (Antifón)
- sofisté a politika

Řecká tragédie

- Aischylos, Sofokles, Euripides
- volba mezi konfliktními cíli a loajalitami
- Sofoklova Antigona

Sókratés

- dialektika
- etický intelektualismus
- filosofický život
- péče o duši
- Obrana Sókratova a Kritón

Platón

- Obecná východiska
- Platónova Ústava

Obecná východiska

- forma a látka
- poznání v. mínění
- řád: věčné uspořádání věcí
- kdo jsou nesobečtí vládcí?
- problém politické participace

Platón

- Obecná východiska
- Platónova Ústava

I. kniha Ústavy

- co je spravedlnost?
- Kefalos (žádostivá část duše)
- Polemarchos (vznětlivá část duše)
- Thrasymachos (anticipuje rozumovou část duše)

II. a III. kniha Ústavy

- je člověk spravedlivým jen z donucení aneb příběh o prstenu neviditelnosti
- spravedlnost jako cesta k nejvyššímu štěstí
- jak má vypadat spravedlivá obec?
- mýtus o původu sociálních tříd
- problém výchovy

IV. kniha Ústavy

- ctnosti obce a ctnosti duše???
- spravedlnost: harmonie v duši člověka a polis
- je analogie mezi jednotlivcem a obcí správná?
- jak zkonstruovat polis, v níž bude thumos kontrolován?

V.-VII. kniha Ústavy

- tři podmínky uskutečnění Platónské polis (omezení soukromého majetku, zrušení rodiny, ustavení filosofa krále)
- doxa (mínění) a epistéme (vědění)
- podobenství o jeskyni

VIII. až X. kniha Ústavy

- etický výklad změn režimů:
- upadlé režimy: timokracie – oligarchie – demokracie – tyranida
- Erót a duše tyranského člověka
- nesmrtelnost duše

Hodnocení Platóna - zdroje

- Karl R. Popper: Otevřená společnost a její nepřátelé
- Leo Strauss a jeho žáci
- Hlavní zdroje přednášky: Barša/Císař (přednášky z politické filosofie), Steven B. Smith (*Political Philosophy*), Sheldon Wolin (*Politics and Vision*)